

## פרשת מטות

תשע"ט

**"וְאִם הִפֵּךְ יִפְר אַתֶּם אַחֲרָי שְׁמִעוּ וְנִשְׂא אֶת עֲוֹנָה"** (במדבר ל, זט).  
אומר רש"י, שאם הוא גורם לה מכשול אז הוא נענש במקומה, הוא מקבל את העונש במקומה.

וזה הקשר לפרשה הבאה של להילחם במדיינים - מפני שהם החטיאו את ישראל, אז הם מקבלים את העונש.

לכאורה, בעמון ומואב, התורה נתנה להם עונשים לדורות: **"לֹא תִדְרֹשׁ שְׁלָמָם וְטַבְתָּם כָּל יְמֵיךָ לְעוֹלָם"** (שם כג, ז), **"גַּם דּוֹר עֲשִׂירֵי לֹא יָבֵא לָהֶם בְּקֹהֶל ה'"** (שם, ד).

אצל מדין אנחנו מוצאים רק שנענשו באותה שעה, לא מצינו עונש לדורות על מדין. למה? אם הם עשו אותו דבר כמו המואבים - ורש"י אפילו אומר (שם לא, ב) שהם היו יותר חמורים מהמואבים, כי המואבים עשו מפחד והם לא עשו מפחד - אז למה הם לא נענשו גם כן לדורות, כמו מואב?

לכאורה היה אפשר לומר: מפני שכולם נהרגו שם.

הרי הרגו את כל אנשי המלחמה, את כל הנשים וכל הילדים, ורק **"הַטָּף בְּנָשִׁים"** נשאר, ואת אלה לקחו להם לשפחות. אז לא נשאר ממדין שום דבר. אז לכן לא צריך לענוש אותם לדורות, לא שייך אצלם עונש לדורות.

אבל זה לא נכון, כי הרי כמה דורות אחרי זה, בימי גדעון יש מלחמה עם המדיינים.

הם **"עַם רַב וְעֲצוּם"** - **"כַּחֲזוּל שְׁעַל שְׁפַת הַיָּם לְרֹב"** (שופטים ז, יב), **"כִּי הֵם וּמִקְנֵיהֶם יַעֲלוּ וְאֶהְלִיחֶם וּבְאוּ כְדֵי אַרְבֵּה לְרֹב וְלָהֶם וְלִגְמֻלֵיהֶם אֵין מִסְפָּר"** (שם ו, ה).

מאיפה באו כל המדיינים האלה, אם כולם נהרגו בימי פנחס?

אז אני חושב, מפני שיש הרי הלכה:

**"וַיִּצְבְּאוּ עַל מְדִינַת כְּנָעַן צִיּוֹן ה' אֶת מִשְׁה"** (במדבר לא, ט), זה היה ציווי מיוחד.

אבל הדין הזה לא מיוחד למלחמת מדין, זה ציווי לדורות: שבכל מלחמה כשצרים על עיר - לא לצור עליה מארבע רוחות, אלא להשאיר רוח אחת פתוחה בשביל בורחים (מדרש הגדול ע"פ ספרי; רמב"ם מלכים ו, ז).

אז מהבורחים של ימי פנחס, מאלה היו אחר כך בימי גדעון הקהל העצום.

יכול להיות שהרבה מאוד ברחו בימי פנחס, אז היה קהל עצום בימי גדעון.

אז שוב נשאלת השאלה: למה לא נאמר איסור חיתון עם מדין או **"לֹא תִדְרֹשׁ שְׁלָמָם"** עם מדין?

חשבת, אם מותר לומר, סברה כזאת:  
 יש הלכה במי שמחויב מלקות לבית דין, שאם כפתו אותו על העמוד כדי להלקות אותו והוא ברח - אז הוא פטור (רמב"ם סנהדרין יז, ו).  
 כבר התקיים **"וְנִקְלָה אַחִיךָ לְעֵינֶיךָ"** (דברים כה, ג), אז הוא פטור.  
 הביזיון הזה, לברוח מהמלקות, זה כבר שקול כנגד מלקות (מכות כג ע"א ורי"ד).  
 אז אולי גם הבורחים של מדין: אמנם לא נהרגו, אבל הבריחה שלהם נחשבת להם כפרה במקום הריגה.  
 אז לכן לא נצטוו להרוג אחר כך את המדיינים, או לא להתחתן עם המדיינים וכל זה.  
 יש לי אולי עוד סברה, למה מדין לא נצטוו לדורות לא להתחתן איתם: כי הם בני אברהם אבינו.  
 הרי מדין זה אחד מבני קטורה, הם צאצאים של אברהם אבינו.  
 אז אולי לכן הקדוש ברוך הוא לא רצה לגזור עליהם לדורות חיוב של **"לא תדרש שלמם וטבתם"**, לא להתחתן במ.  
 זכות אברהם אבינו עמדה להם.

אבל יכול להיות עוד דבר.  
 מואב החטיאו את ישראל עם הבנות שלהם, אבל לא סתם עם הבנות - אלא עם עבודה זרה. הבנות החטיאו את ישראל לעבוד לבעל פעור.  
 לעומת זה, במדין לא מצינו שהם החטיאו את ישראל לעבוד עבודה זרה.  
 הם החטיאו את ישראל, כן. אבל לא בעבודה זרה.  
 אולי מטעם זה לא נגזר על מדין מה שנגזר על מואב, אין לאו של **"לא תדרש שלמם וטבתם"**.  
 אם היום תקום ממלכה מדינית, אין לנו מצווה להילחם בה כמו בעמלק, אין מצווה להילחם איתם.

תשפ"ב

הגמרא אומרת (קידושין סא ע"א): מאיפה לומדים דיני תנאי? מהתנאי שעשה משה רבנו עם בני גד ובני ראובן.  
 אני רק רוצה לשאול: האם בני גד ובני ראובן קיבלו את התנאי או לא?  
 לעניות דעתי הם לא קיבלו את התנאי.  
 מה שמושה דרש שיעברו חלוצים - כן, הם קיימו, כמו שמפורש,  
 אבל את התנאי הם לא קיבלו.

למה?

כי משה אמר ליהושע ולא לעזר (במדבר לב, כה): **"אם יעברו בני גד ובני וגו' ונתתם להם"** - זאת אומרת, יהושע ולא לעזר יתנו להן.



מה הם ענו (שם, לב)? **"נַחֲנוּ נַעֲבֹר חֲלוּצִים לְפָנֵי ה' אֶרֶץ כְּנָעַן וְאַתָּנוּ אַחֲזֵת נַחֲלָתָנוּ"** - לא שיתנו לנו פעם, אלא שתהיה כבר איתנו.

ומשה נכנע להם וקיבל את זה, שהרי כתוב (שם, לג): **"וַיִּתֵּן לָהֶם מֹשֶׁה לְבַנֵּי גַד וּלְבַנֵּי רְאוּבֵן"** את זה ואת זה.

גם כן אחר כך בפרשת דברים, שמשה רבנו חוזר על הפרשה הזו ואומר (ג, טז): **"וְלִרְאוּבֵנִי וּלְגַדִּי נָתַתִּי"**.

גם בכל בספר יהושע, כל פעם שמזכיר את עבר הירדן אומר (יג, ח; יח, ז): **"אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם מֹשֶׁה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן"**. אף פעם לא כתוב "אשר נתן להם יהושע ואלעזר".

אז הם לא קיבלו את התנאי, הם דרשו שזה יהיה מעכשיו. משה רבנו רצה שזה יהיה אחרי כיבוש וחילוק, והם דרשו שזה יחול מעכשיו. ומשה קיבל את זה. אין לו ברירה, הוא קיבל את זה.

אבל מה שכן,

לעניות דעתי משה עושה ניסיון להשפיע עליהם לוותר על עבר הירדן.

איפה הוא עושה את הניסיון?

בפרשת דברים, מתחילת הספר עד בפרשת ואתחנן (שם, ד, מא): **"אִזְּ יִבְדִּיל מֹשֶׁה"**.

למה באה הפרשה פתאום באמצע: **"אִזְּ יִבְדִּיל מֹשֶׁה שְׁלֹשׁ עָרִים?"**

מפני שמתחילת דברים עד שם, משה מנסה להשפיע על בני גד ובני ראובן לחזור.

למרות שהוא מדבר אל כל ישראל, רש"י אומר על הפסוק (שם, ג, יח): **"וַאֲצֹו אֶתְכֶם"** -

אומר רש"י: **"שלבני גד ובני ראובן היה מדבר"**.

זאת אומרת שזה היה מופנה בעיקר אל בני גד ובני ראובן.

זה מסביר את כל פרשת דברים, שלכאורה לא מובנת.

הוא מתחיל לספר ש"ה' אֵ-לֵינוּ דְבַר אֵלֵינוּ בְּהַרְבֵּ לְאֹמֵר רַב לָכֶם שְׁבַת בְּהַר הַזֶּה"

(שם, א, ו).

אחר כך מספר על מינוי השופטים,

אחר כך על כל הערים שלא כבשו - אדום ומואב ועמון,

ואחר כך על מלחמת סיחון ועוג.

כל זה לא לפי הסדר. איפה עשרת הדיברות, איפה מעשה העגל?

כל זה בא אחר כך, בפרשיות הבאות. כל זה לא מופיע כאן.

[השלמת הדברים מהשיחה בסוף זמן קיץ תשפ"א:

אלא שהוא דיבר במיוחד בשביל בני גד ובני ראובן, לנסות ניסיון אחרון לשכנע אותם לעבור לארץ כנען.

לכן בהתחלה הוא אומר שה' ציווה לכבוש את ארץ כנען ולא את עבר הירדן המזרחי; ואחר

כך עובר לדבר על מינוי השופטים.

מה הבעיה במינוי השופטים? מה שרש"י אומר (שם, יד) ש"אינו דומה שומע מפי הרב לשומע

מפי התלמיד".

והם ישבו בעבר הירדן, הם יהיו רחוקים מהסנהדרין ולא ישמעו, יצטרכו הכל לשמוע מפי

תלמיד.



## פרשת מטות ♦ ומפז רב

ואחר כך על מלחמת סיחון ועוג, כי זה הרי נוגע להם - הארץ אשר חילק להם. ושלא לכבוש את אדום עמון ומואב כי גם זה נוגע להם - הם ישבו בגבול של העמים האלה, שלא יכבשו אותם].

אחר כך אומר ש"וּאֶתְחַנֵּן אֶל ה'" (שם ג, כג) - שהוא כל כך התחנן לשבת בארץ, ואתם יכולים לשבת בארץ ולא רוצים.

ואחר כך עוד אזהרה גדולה מעבודה זרה, כי הם יהיו בגבול העמים, הם יהיו יותר מושפעים לעבוד עבודה זרה.

אחרי שכל זה לא מועיל, אחרי כל הדברים הם מתעקשים להישאר - "אֲזַיְבִדִּיל מִשָּׂה שְׁלֹשׁ עָרִים" - אין עצה, מוכרחים להבדיל שלוש ערים.



## פרשת מסעי

תשע"ח

**"וְאַחֲרֵי מוֹת הַפָּהָן הַגָּדֹל יָשׁוּב הָרָצַח אֶל אֶרֶץ אַחַזְתָּנוּ"** (במדבר לה, כח).  
מדובר על אדם שהרג בשוגג, לא במזיד. הוא כבר גלה לעיר מקלט וכבר מת הכהן הגדול, אבל התורה עדיין קוראת לו רוצח. השם רוצח לא פוסק ממנו. יש מחלוקת בגמרא (מכות יג ע"א) אם כשהוא חוזר לארץ אחוזתו הוא גם חוזר למשרה שהייתה לו קודם, או שלא.

רציחה בשוגג זה לא דבר פעוט. זה חמור יותר מחילול שבת בשוגג, או עבירות אחרות בשוגג.

הרי על אותו מעשה עליו מקנה לו התורה שם רוצח.  
**"וְאִשֶּׁר יָבֵא אֶת רַעְוֵהוּ בִיעַר לְחֹטֵב עֲצִים וְנִדְחָה יָדוֹ בַּגֶּזֶן לְכַרֵּת הָעֵץ. וְנִשַּׁל הַפְּרָזֶל מִן הָעֵץ וּמָצָא אֶת רַעְוֵהוּ וּמָת"** (דברים יט, ה) - אם אותו דבר נדון בהלכות שבת - שנדחה ידו של אדם והרג בהמה בטעות בשבת, אנחנו לא נקרא לו מחלל שבת. הוא נחשב מתעסק, זה אפילו לא חילול שבת בשוגג! הוא אפילו לא חייב קרבן, למרות שרבי עקיבא איגר פוסק שגם מתעסק זה איסור.  
אבל כאן הוא נקרא רוצח, והוא חייב גלות. אם גואל הדם ימצא אותו הוא יוכל להרוג אותו. אין כאן פטור של מתעסק או של דבר שאינו מתכוון.

גם בנזיקין אדם יהיה חייב בכי האי גוונא, גם שם אין פטור של מתעסק או של דבר שאינו מתכוון.

למה רציחה ונזיקין יותר חמורים מאשר חילול שבת וכדומה?  
כי בשבת התורה החליטה שאתה לא תעשה את זה, אבל ברצח ונזיקין התורה הקפידה שהדבר לא יעשה, שיהודי לא ימות ושבהמה לא תיפגע.  
שאדם לא ייהרג ורכושו לא יינזק - זה דין בחפצא (בניגוד לשבת שבה הדין הוא בגברא - על כל יהודי חל החיוב שלא לחלל את השבת), רק שאדם לא חייב על הדבר אם לא עשה כן בעצמו, אך אם הרג או הזיק בעצמו הוא חייב.  
התורה הקפידה כאן על החפצא, לכן אין כאן פטורים של מתעסק וכדומה.

אם אדם רואה גוי שבא להרוג יהודי חס ושלום, אם בידו למנוע את זה - הוא חייב למנוע את זה!

יש שאומרים שאפילו תוך כדי סיכון עצמי, אבל אפילו נניח שלא צריך לעצור את הגוי אם הדבר כרוך בסיכון עצמי. מכל מקום, בלי סיכון ודאי שחייב אדם למנוע את זה. וכן אם אדם רואה גוי שהולך להזיק ממון של ישראל, הוא חייב למנוע ממנו אם הוא יכול.

דין זה אינו רק בגוי. גם אם אדם רואה שהרוח עומדת להזיק למישהו, אם הוא יכול למנוע את זה - חובה עליו לעשות כן. אם בידו למנוע מהרוח להפיל מישהו מהגג או להרוס בית ששייך ליהודי, מוטלת עליו החובה לעשות ככל שביכולתו.

התורה הקפידה שדברים כאלו לא יעשו - לא רק שאני לא אעשה אותם אלא שלא יקרה כלל, לכן אין פה פטורים.

נפשם של ישראל חביבה על הקדוש ברוך הוא כל כך, הוא לא רוצה שיקרה להם כלום. אפילו ממונם של ישראל חביב על הקדוש ברוך הוא.

לפעמים, מסיבות שלו, הקדוש ברוך הוא מאבד נפש מישראל או מזיק לממון ישראל, אבל כל אחד מצידו צריך שלא לעשות כן, ומחויב למנוע היזק לנפשו או ממונו של יהודי עד כמה שיכול.

אחת מהעבירות שגרמו לחורבן ראשון היא שפיכות דמים (יזמא ט ע"ב). כשאנחנו עושים תשובה בימים אלו של שלושת השבועות, צריך לעשות תשובה על שלוש העבירות של חורבן ראשון, וכן על שנאת חינום של חורבן שני.

בתקופה הזאת צריך להיזהר יותר מסכנות מאשר במשך כל השנה (אורח חיים תקנא, יד). איבוד נפש זו עבירה חמורה כל כך, אז הצלת נפש זו מצווה גדולה.

יכול להיות, אני לא יודע, שאם מישהו כן גרם לאבד נפש מישראל, אולי מתכפר לו אחר כך אם מצליח להציל נפש מישראל. על כל פנים זו מצווה גדולה, למנוע סכנות מיהודים עד כמה שאפשר.

יש מחלוקת אם בארץ ישראל "דינא דמלכותא דינא" או לא. מכל מקום, בכל הנודע לחוקי התעבורה ודאי שצריך להיזהר מאוד ב"דינא דמלכותא דינא", אפילו יותר מדיני התורה. בדיני התורה יש פטורים של שוגג ומתעסק, בתעבורה אין פטורים של שוגג ומתעסק. צריך להיזהר מאוד, יותר מבשאר דיני התורה.

למשל, לעבור שלא במעבר חצייה מאוחר בלילה, בשעה שאין מכוניות מצויות - יהיה מותר לעבור או אסור? אין עכשיו מכוניות בכביש. לדעתי אסור גם בשעה כזאת. מי יודע, פתאום תופיע מכונית בכביש.

בדברים האלה, בדיני פיקוח נפש, צריך להיזהר יותר מברוב רובן של מצוות שבתורה (חוץ מבשלוש עבירות חמורות שבתורה - עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים. אבל על כל שאר דיני תורה פיקוח נפש גובר).

אנחנו צריכים בשבועות האלה לתקן גם את העבירות של חורבן ראשון ושל חורבן שני.

אבל מה שייך עונן עבודה זרה לימינו?



יש יהודים שנכשלים בעבודה זרה, כגון מסיון לא עלינו, אבל גם בשביל יהודים שלא נכשלים בעבודה זרה של ממש, ה"נְחִי וְעַצֶם יָדַי" (דברים ח, יז) הוא העבודה זרה. להתרחק ממחשבות מסוג זה, לדעת שהכל בידי שמיים. לתיקון עוון גילוי עריות ודאי צריך להיזהר מכל קורבא דעריות, ושפיכות דמים כמו שדיברנו כעת כמה צריך להיזהר. אבל שנאת חינם, לתקן שנאת חינם...

אומרים בשם הרב קוק כמדומני, ש"במקום שנאת חינם צריך אהבת חינם". אני לא יודע אם שייך אהבת חינם. אם אני אוהב יהודי ששומר מצוות זו לא אהבת חינם, האהבה הזאת מגיעה לו! אני חי מהמצוות שלו, מהתורה שלו ומהתפילות שלו, זו לא אהבת חינם. אולי ביהודי שלא שומר מצוות שייך דין אהבת חינם, אם הוא לא מסית נגד התורה. אבל ביהודי ששומר מצוות לא שייך אהבת חינם. אני חייב להכיר לו טובה, אולי בשמיים חתמו אותי ביום הכיפורים לחיים בזכות התפילות והמצוות שלו? זו לא אהבת חינם. בעזרת ה' נזכה לתקן גם עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים וגם שנאת חינם, ו"צֹמֶת הַחַמְיִשִּׁי וְכוּ' יִהְיֶה לְבֵית יְהוָה לְשֹׁשׁוֹן וּלְשִׂמְחָה" (זכריה ח, ט), במהרה בימינו אמן.

תשע"ט

ה' נתן את פרשת רוצח בשגגה. אם שני אנשים למשל הורידו חביות מראש הגג. שניהם לא נזהרו, כל אחד מהם חבית שלו נפלה. אז הראשון, החבית לא פגעה באף אחד, אז הולך הביתה שמח וטוב לב. השני, החבית שלו פגעה במישהו, הרגה אותו, אז הוא צריך לברוח לעיר מקלט. צריך לעזוב את המשפחה, להיזהר מגואל הדם. צריך לעזוב את המקצוע שלו, את הכל, וללכת לעיר מקלט עד מות הכהן הגדול, שזה יכול להיות הרבה עשרות שנים. לא עולה לירושלים לאכול קרבן פסח, ולא עולה לרגל. אם נותנים לו כיבוד בעיר, אז הוא צריך לומר: 'אני רוצח'. רק אחר כך מותר לו לקבל את הכיבוד שמכבדים אותו (מכות יב ע"ב). למרות שמי שמביא חטאת, שעבר עבירה בשוגג, התורה דואגת כל כך שלא יתפרסם החטא - קבעה שמקריבים את החטאת באותו מקום שבו מקריבים את העולה כדי שלא יכירו שהוא חוטא (ירושלמי יבמות ח, ג), אבל כאן התורה דורשת ממנו לבייש את עצמו על מה שהוא חוטא, מפני שצריך כפרה גדולה על אובדן נפש מישאל. אז הראשון באמת פטור מכל הדברים האלו. הוא לא הרג אז אין מה לבוא בטענות אליו. אבל אני חושב שמצד המוסר שבדבר, גם הראשון צריך לעשות תשובה.



## פרשת מסעי ♦ ומפז רב

הרי שנינו הורדנו חביות ברשלנות, בלי לבדוק היטב. אלא מה, חברי איתרע מזלו וזה נפל על ראש בן אדם.

אצלי ברוך ה' זה לא קרה. אבל זאת לא אומרת שאני כן בסדר, הרי לא שמתי לב אם עומד בן אדם למטה או לא.

כמו שחברי הלך לעיר מקלט, היה מתאים שגם אני אלך לעיר מקלט.

אלא, שברוך ה' לא פגע באף אחד, אני פטור מעיר מקלט.

אבל מצד הרשלנות גם הראשון לא בסדר.

זה מעשה שצריך לעשות תשובה עליו, לחשוב שהיה מגיע לו ללכת לעיר מקלט, רק הקדוש ברוך הוא חס עליו והוא פטור.

אבל על אי זהירות באובדן נפש מישראל צריך לעשות תשובה, להתעורר לתשובה.

הרי היום זה כל כך שכיח, אדם נוהג במכונית ולפעמים פוגע במישהו.

ברוך ה' לא תמיד פוגע, אבל אם היה יכול לפגוע - יש לו על מה לעשות תשובה.

מצד הדין, לשלם אפילו אם באמת פגע במישהו - לפעמים הוא פטור מלשלם לו מפני שהוא היה רודף באותה שעה, היה לו דין "קים ליה בדרבה מיניה", אז לפעמים מצד

הדין פטור מלשלם.

אבל ודאי צריך לעשות תשובה על זה שבן אדם רודף ומסכן את חברו.

הרי היה יכול להרוג אותו. או לא להרוג, רק להזיק, אז גם צריך תשובה.

אבל על להרוג צריך תשובה גדולה מאוד, שהיה יכול לאבד נפש מישראל.

אני חושב שמצד המוסר הפרשה הזו צריכה להיות לנגד כל מי שנוהג ברכב בלי זהירות, או שאר דברים שמסכנים יהודים.

צריך לקחת את פרשת רוצח בשגגה, ללמוד ממנה מוסר גדול, שלא יהיו כדברים האלה בישראל.

### תשפ"א

בפרשה של רוצח יש דבר משונה.

יש הרבה עבירות שבמזיד העונש שלהן יותר חמור מהעונש של רוצח - שבת, עבודה זרה וחלק מהעבירות, העונש שלהן יותר חמור מהעונש של רוצח.

אבל בשוגג, העונש של רוצח יותר חמור מכולם.

על עבירה אחרת מביאים חטאת, או על עבירות חמורות במיוחד מביאים אשם. אשם עולה שני שקלים.

רוצח צריך לעזוב את אשתו ואת משפחתו, את העבודה שלו, **"עַד מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל"** (במדבר לה, כח).

הוא היה ברצון משלם הרבה יותר משני שקלים בשביל לא לעשות את זה.

זה עונש הרבה יותר חמור על רוצח, כפרה יותר על הרוצח, מאשר כל העבירות האחרות.



אם שני אנשים עמדו בראש הגג, שני פועלים הורידו דליים מראש הגג, ופטפטו, לא נזהרו.

האחד הדלי שלו נפל על הארץ - לא קרה כלום.

השני הדלי שלו נפל אבל פגע בראש של יהודי והרג אותו.

הראשון הולך הביתה, אוכל ארוחת ערב.

השני צריך לברוח לעיר מקלט, לעזוב את האישה, לעזוב את הדירה, לעזוב את הידידים ואת המקצוע, **"עַד מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל"**.

הכהן הגדול יכול להיות שמונים שנה, כמו יוחנן כהן גדול שהיה שמונים שנה כהן גדול, ועד אז הרוצח לא יחזור הביתה.

גם הראשון צריך לעשות תשובה, אם כי בית דין לא יעשו לו כלום.

אבל הוא מצידו צריך לעשות תשובה. גם הוא היה יכול להיות רוצח ולברוח לעיר מקלט.

אבל למעשה, מי שנענש זה הרוצח, הוא יצטרך לשבת שם עד מות הכהן הגדול.

לא יכול לעלות לרגל, לא יכול לאכול קרבן פסח, הכל הוא לא יכול.

אפילו מגיוס הוא פטור.

הכל הוא לא יכול, מפני שהוא צריך לשבת בעיר מקלט.

התורה כל כך הקפידה על הזהירות לא להרוג יהודי.

כשמישהו לא נזהר לא להרוג יהודי - על זה התורה החמירה מאוד, נתנה את הדברים הכי חמורים.

לכן כשרוצים לכבד אותו, לתת לו מפטיר, אז הוא צריך לומר: "אני רוצח, לא מגיע לי כבוד".

אם בכל זאת רוצים לכבד אותו אז מותר, אבל הוא צריך להודות שהוא רוצח (מכות יב ע"ב).

זה משהו נורא, העונש של רוצח.

הכל מפני שהתורה רוצה שכן אדם יזהר שלא לפגוע ביהודי, לא להרוג יהודי.

צריך להיזהר בזה מאוד.

יותר מן הזהירות שלא לחלל שבת או עבירה אחרת - הזהירות שלא לבוא לידי הריגת יהודי.

התורה מאוד החמירה בזה.

צריך מאוד ללמוד את הדברים האלה, שגם כאן שבית דין לא יכולים להעניש אותו יזהר מהם.

פעם שאלתי את הרב זכרוננו לברכה:

אם מישהו הדביק את השני בחידקים - אם הוא היה חולה והדביק את חברו, אז בית דין לא יענישו אותו, אבל בדיני שמיים הוא חייב.



צריך להיזהר מאוד לא לפגוע ביהודי. ובזכות זה שניזוהר ונשמור על כל הזהירות, השכינה תשרה בתוכנו. כמו שהפסוק אומר, שאם אתם שומרים את זה **"אני ה' שכן בתוך בני ישראל"** (במדבר לה, לד), ואם לא אז חס ושלום אני לא שוכן בתוך בני ישראל. נזכה שהשכינה תשרה בתוכנו ויבנה בית המקדש במהרה בימינו, לא נצטרך כבר להתאבל בשלושת השבועות, וכל ישראל יהיו בריאים עד העולם.

#### תשפ"ב

הפרשה שלפנינו, מבחינה מסוימת היא הכי חמורה בתורה, הכי קשה בתורה. חילול שבת בפרהסיא זה דבר חמור מאוד, חילול יום כיפור זה דבר חמור. אבל אם אדם עשה בשוגג אז מביא חטאת, ואם מצטרף לזה עוד שהיה אינו מתכוון אז בכלל פטור, או שהיה מתעסק אז בכלל פטור. יש שאלה אפילו עד כמה זה נחשב עבירה.

וכך בדברים אחרים. עם זה, כשמגיעים לפרשת רוצח, אז זה אחרת לגמרי. כאן אין פטור של מתעסק, אין פטור של אינו מתכוון. הוא צריך ללכת לעיר מקלט, לשבת **"עד מות הכהן הגדל"** (במדבר לה, כח). לעזוב את אשתו, לעזוב את משפחתו, לעזוב את החברים שלו, לעזוב את הקהילה שלו.

הכל הוא עוזב, והולך **"עד מות הכהן הגדל"** לעיר מקלט. מה שבכל התורה נחשב מתעסק - חטב עצים **"ונדחה ידו בגרזן"** (דברים יט, ה), ועף חלק מהעץ, או הברזל עף -

בהלכות שבת מה היינו אומרים? - זה מתעסק, הוא לא חייב שום דבר. אפילו לא חטאת, לא שום דבר.

אבל בהלכות רוצח, אנחנו אומרים לו: אתה הולך לעיר מקלט עד מות הכהן הגדול. ואם ה' יאריך את ימיו של הכהן הגדול, אז הוא יכול למות שם, להיקבר שם, בלי שיזכה לראות את אשתו וילדיו עד סוף ימיו.

בחומרה גדולה התורה התייחסה להריגת בן אדם. את זה צריך לקחת ללב.

אם שני אנשים, נגיד, הורידו חביות מראש הגג, הורידו אותם בחוסר זהירות. האחד - לא קרה כלום, החבית נחבטה בקרקע, או נשברה או לא נשברה, אבל אף אחד לא נפגע.

השני - איתרע מזלו, והחבית נפלה על ראש מישהו והרגה אותו. הראשון הולך הביתה שמח וטוב לב, אוכל ארוחת ערב, מחר בבוקר יקום לבית המדרש - לא קרה כלום.

השני צריך ללכת **"עד מות הכהן הגדל"**, להיות מורחק מהבית והמשפחה.



אבל האם הראשון לא חייב בתשובה גם כן?  
לכאורה גם הראשון חייב לעשות תשובה.  
נכון שה' סייע לו והחבית שלו לא נפלה על ראש בן אדם, אבל זה לא בזכותו.  
היה יכול לקרות לו מה שקרה לחברו, אז הוא היה יכול להיות גם רוצח.  
אז אני חושב שהוא צריך גם לעשות תשובה,  
ולהרגיש שרק מהשמיים סייעו שהוא לא צריך לשבת בעיר מקלט, שבעצם היה מגיע  
לו גם כן אותו עונש.  
זה כלל גדול, להיזהר בדיני נפשות.  
כל מה שיכול לצאת תקלה לחברי על ידי - אני צריך מאוד להיזהר, מאוד לקחת ללב.  
לשקול היטב אם עשיתי את כל אמצעי הזהירות שבידי לא לפגוע בזולת.  
המוסר שלנו בפרשה הזאת היא הזהירות הגדולה מאיבוד נפש מישראל, רחמנא  
ליצלן.

